

van Mountbattens hoofdkwartier, de *Rapwi*¹, had er zorg voor gedragen dat bij die kampen aanzienlijke voedselvoorraden waren opgebouwd – die bleken nodig ook, toen het de *Rapwi*, die door vele Indonesiërs als wegbereidster van de gehate *Nica* werd gezien, door de *pemoeda*'s en door eenheden van het geregelde leger moeilijk werd gemaakt, de bevoorradings van de kampen in stand te houden.

Erger nog was dat de *pemoeda*'s, de *TKR*-eenheden, hier en daar ook de Indonesische politie zich gingen inspinnen om zoveel mogelijk Nederlanders en Indische Nederlanders in handen te krijgen, hetzij door hen, analoog aan wat in Bandoeng en Buitenzorg was geschied, in gevangenschappen op te sluiten, hetzij door zich meester te maken van hun interneringskampen. Het eerste deed zich op tal van plaatsen voor, o.m. in Soerabaja. Van begin oktober af werden er ca. drieduizend Nederlandse en Indisch-Nederlandse mannen en jongens gearresteerd ter opsluiting in de gevangenis aan de Werfstraat. 'Ik werd', aldus in zijn verslag een Nederlandse inspecteur van politie,

'op 15 oktober omstreeks 10 uur v.m. met mijn beide zoons het huis uitgesleurd en naar de Simpangclub gebracht, alwaar wij verschrikkelijke folteringen moesten ondergaan. Mijn jongste zoon en ik werden murw geslagen, omdat wij geen 'symbool' (rood-wit speldje) droegen en 'Nica-honden' waren. Zij namen mij toen mee naar het platje; wij moesten ons geheel ontkleden, waarna wij gedurende vijf-en-een-half uur in de barre zon *hands-up* moesten staan, daarbij het hoofd diep gebogen houden. Telkenmale wanneer wij onze armen door vermoeienis lieten zakken, werden wij met geweerkolven op ribben, geslachtsdelen en in okselholten meedogenloos gestompt. Velen lieten daarbij het leven, wij *samoerai*-zwaarden een woordje mee spraken.

Die middag omstreeks half zeven werd de groep, waarbij ook ik behoorde, naar de gevangenis Werfstraat overgebracht, alwaar wij werden opgewacht door een ruim duizendkoppig goedgewapend gepeupel, dat ons met lansen, zwaarden, knotsen, stukken gaspijp e.d. aanviel. Verschillenden onzer vonden voor en in de gevangenispoort daarbij de dood. Alhoewel ik vele slagen met knuppels op hoofd en schouders kreeg te incasseren, ontkwam ik tot drie malen toe op wonderbaarlijke wijze aan de dood.

In de gevangenis werden wij opgewacht door honderden losgelaten [Indonesische] veroordeelden, allen voorzien van scherpgepunten bamboes, waarmede wij werden gestoken en geslagen. Na een vluchtige lijfsvisite, waarbij ons praktisch alles werd ontnomen, kregen wij met zes-en-dertig man logies in ... één ... cel, om twee dagen later te worden overgebracht naar een grotere cel, die wij met

¹ *Recovery Allied Prisoners-of-War and Internees.*